

Hevosen lihavuuskunnon määrittäminen

Suomen Hevostietokeskus ry, Hevosten terveydeksi -hanke

Hevosen terveyden ja hyvinvoinnin kannalta on tärkeää, että se pysyy sopivassa lihavuuskunnossa. Lihavuuskuntoluokitusta käytetään apuna ruokintasuunnittelussa arvioitaessa hevosen energiansaannin sopivuutta. Yksilölliset ominaisuudet, kuten rehujen hyväksikäyttökyky (mm. rotu), terveydentila ja ikä (mm. suoliston ja hampaiden kunto), yleinen aktiivisuus sekä pitopaikka (pihatto/talli) vaikuttavat hevosen energiantarpeeseen jopa $\pm 20\%$ ruokintasuositukseen verrattuna. Hevosen energiansaantia ruokinnasta tulee mukauttaa lihavuuskunnon pohjalta.

LIHAVUUSKUNTOLUOKITUS

Lihavuuskuntoluokituksella arvioidaan rasvan määrää hevosen kehossa. Määrittäminen tehdään silmämääräisesti ja käsin tunnustelemalla, ja havaintoja verrataan lihavuuskuntoluokitukseen. Käytössä on useita eri asteikkoja, esim. 1-5, 1-7 ja 1-9 asteikot. Kansainvälises-

ti yleisimmin käytetty ja tarkin luokitus on oheinen ns. Henneken asteikko. Asteikko auttaa hahmottamaan, mitkä rakenteelliset kohdat rungosta alkavat näkyä tai peittyä kun hevonen laihtuu tai lihoo. Kun lihavuuskuntoa tarkkaillaan säännöllisesti, voidaan ruokintaa muuttaa tarvittavaan suuntaan ennen kuin hevonen ehtii laihtua tai lihoa huomattavasti.

Tavoitteellisena lihavuuskuntona pidetään luokkaa 5, hyväksyttävänä luokkia 4 ja 6. Sopiva lihavuuskuntoluokka on yhteydessä myös hevosen käyttötarkoitukseen. Kilpailevat ja valmennettavat ravihevokset voivat kuulua luokkaan 4, siitostammat puolestaan saavat olla mieluummin hieman lihavahkoja kuin laihoja eli kuulua luokkaan 6.

Koska lihavuuskuntoluokitus perustuu subjektiiviseen arvioon, on lihomisen ja laihtumisen seurannassa hyvä käyttää apuna tavallista mittanauhaa, jolla mitataan hevosen rinnan- ja vatsan ympärystä säännöllisin väliajoin. Lukemat kannattaa kirjata ylös.

Taulukko 1. Henneken lihavuuskuntoluokitus.

1 Erittäin laiha	Hevonen on hyvin kuihtunut: selkänikamat, kylkiluut, hännän tyvi ja lonkkaluut työntyvät esiin terävinä, säkän, lapojen ja kaulan luuston rakenne on helposti havaittavissa, rasvakudosta ei ole havaittavissa.
2 Hyvin laiha	Hevonen on kuihtunut: okahaarakkeiden päällä on ohut rasvakerros, selkänikamat, kylkiluut, hännän tyvi ja lonkkaluut ulkonevat selvästi, säkän, lapojen ja kaulan luuston rakenteet erottuvat.
3 Laiha	Kylkiluut ja okahaarakkeet ovat havaittavissa mutta yksittäiset selkänikamat eivät ole nähtävissä, kylkiluiden päällä on ohut rasvakerros, hännän tyvi ja lonkkaluut ulkonevat, säkän, lapojen ja kaulan rakenteet ovat havaittavissa.
4 Laihahko	Selän päällä näkyy harjanne, kylkiluut ovat heikosti havaittavissa, hännän tyven ympärillä on rasvaa, lonkkaluut eivät ole erotettavissa, säkä, lavat ja kaula sulautuvat vielä muuhun runkoon.
5 Hyvä/normaali	Selkä on tasainen, kylkiluut eivät näy mutta tuntuvat helposti, rasva hännän tyven ympärillä on pehmeähköä, okahaarakkeet ovat peitossa, säkä ja lavat sulautuvat tasaisesti muuhun runkoon.
6 Lihavahko	Selkärangan päällä voi olla hienoinen vako, pehmeää rasvaa on kertynyt hieman enemmän kylkiluiden päälle, hännän tyven ympärillä on pehmeää rasvaa, rasvaa on kertynyt säkän ja lapojen tienoille sekä kaulaan.
7 Lihava	Selkärangan päällä on vako, kylkiluut ovat vielä paineltaessa tunnettavissa, mutta niiden välissä on huomattavasti rasvaa, hännän tyven ympärillä on pehmeää rasvaa, rasvaa on kertynyt myös säkän ja lapojen tienoille sekä kaulaan.
8 Hyvin lihava	Selkärangan päällä on selkeä vako, kylkiluut ovat paineltaessa vaikeasti tunnettavissa, hännän tyven ympärillä sekä säkän ja lapojen alueilla on runsaasti pehmeää rasvaa, kaula on paksuuntunut, rasvaa on kertynyt myös reisien ympärille.
9 Erittäin lihava	Selkärangan päällä on syvä vako, kylkiluiden päällä on hajanaisia rasvakertymiä, hännän tyven ympärillä sekä säkän, lapojen ja kaulan alueilla on pullottavaa pehmeää rasvaa, reisien rasvakertymät hankaa- vat toisiaan vasten, kuve on rasvan täyttämä.

- ▲ Kehon alueet, joilta hevosen lihavuuskuntoa arvioidaan käsin tunnustelemalla ja silmämääräisesti arvioimalla. Hevosen lihoessa rasvaa alkaa kertyä erityisesti kylkiluiden, säkän, selän, hännän ja kupeen tienoille. Hyvin ja erittäin lihavilla hevosilla (Henneken asteikolla 8-9) rasvakertymät ovat näillä alueilla selkeästi erottuvia, pehmeitä ja pullottavia. Hevosen laihutessa rungosta alkavat erottua kylkiluut, lonkka- ja selkänikamat, okahaarakkeet ja hännän tyvi sekä kaulan, säkän ja lapojen alueiden rakenteet.

- ▲ Lihavuuskuntoluokka 1. (erittäin laiha)

- ▲ Lihavuuskuntoluokka 2. (hyvin laiha)

▲ Lihavuuskuntoluokka 3. (laiha)

▲ Lihavuuskuntoluokka 5. (hyvä/normaali, ravihevokset)

▲ Lihavuuskuntoluokka 5. (hyvä/normaali, ratsut)

▲ Lihavuuskuntoluokka 6. (lihava)

◀ Lihavuuskuntoluokka 8. (hyvin lihava)